

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Natuurcompensatie Voordelta

Ervaringen met
gebiedsbescherming
in een ondiepe kustzone

Mennobart van Eerden
Job van den Berg

De natuurcompensatie in de Voordelta als gevolg van de aanleg en aanwezigheid van Maasvlakte 2 (MV2) in Natuurgebied (N2000), onderdeel van Project Mainport Rotterdam (PMR).

Havenbedrijf Rotterdam is initiatiefnemer, RWS coördineert proces en voert de monitoring uit, EZ is Bevoegd Gezag

Monitoring en Evaluatie

3 onderdelen:

- Aanleg MV2
- Natuurcompensatie Voordelta (NCV)
- Duinen

Natuurcompensatie Voordelta

Waarvoor?

- Verlies Habitatype 1110b: Permanent overstroomde zandbanken
- Zwarte zee-eend
- Grote stern
- Visdief

Habitatype 1110

Zwarte zee-eend

Grote stern

Visdief

Tijdpad

- In 2013 *tussenevaluatie* -> resultaten worden gebruikt voor 2^e beheerplan (2014)
- 2018 uiteindelijke evaluatie t.b.v. PKB

T0

T1

T2

2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018

Uitgangspunt 1 voor monitoring

- Visserij met wekkerkettingen leidt tot verstoring van het bodemleven
- Vermindering van visserijdruk leidt tot een verbetering van de situatie
  - analyse visserijgedrag VMS, AIS
  - analyse impact garnalenvisserij
  - effect van visserijdruk (GBK en G) op bodemdieren
  - effect van visserijdruk op draagkracht voor sleutelsoorten

Uitgangspunt 2 voor monitoring

- Verstoring vermindert de draagkracht van het systeem
- Vermindering van verstoring leidt tot een verbetering van de situatie
  - analyse gebruik Voordelta
  - analyse impact verstoring op ruimtegebruik sleutelsoorten
  - effect rustgebieden

Monitoren en evalueren effectiviteit maatregelen

Draagkracht van het systeem Voordelta in relatie tot het effect van de genomen maatregelen

4 indicatoren

PMR_NCV 2004-2013

- Groot programma rond monitoring in ondiepe zeegebied Voordelta door Deltares & consortium: Imares, NIOZ, INBO, CSO, Arcadis-Alkyon, Waardenburg
- Metingen in 5 percelen en integratie
- MEP evaluatie gelijk op met Beheerplan evaluatie

Compensatie Vogels – Grote Stern

Rustgebied: *bevindingen tussentijdse evaluatie*

- Populatie grote stern in Voordelta min of meer stabiel door de jaren heen
  - Vegetatie en predatierisico's kolonies achterland bepalend
- Rustgebieden worden gebruikt
  - bijdrage aan kwaliteit leefgebied
  - verstoring recreatie verdient aandacht
- Foerageergebieden ver op zee, deels buiten Voordelta

Voedsel Sterns

zandspiering

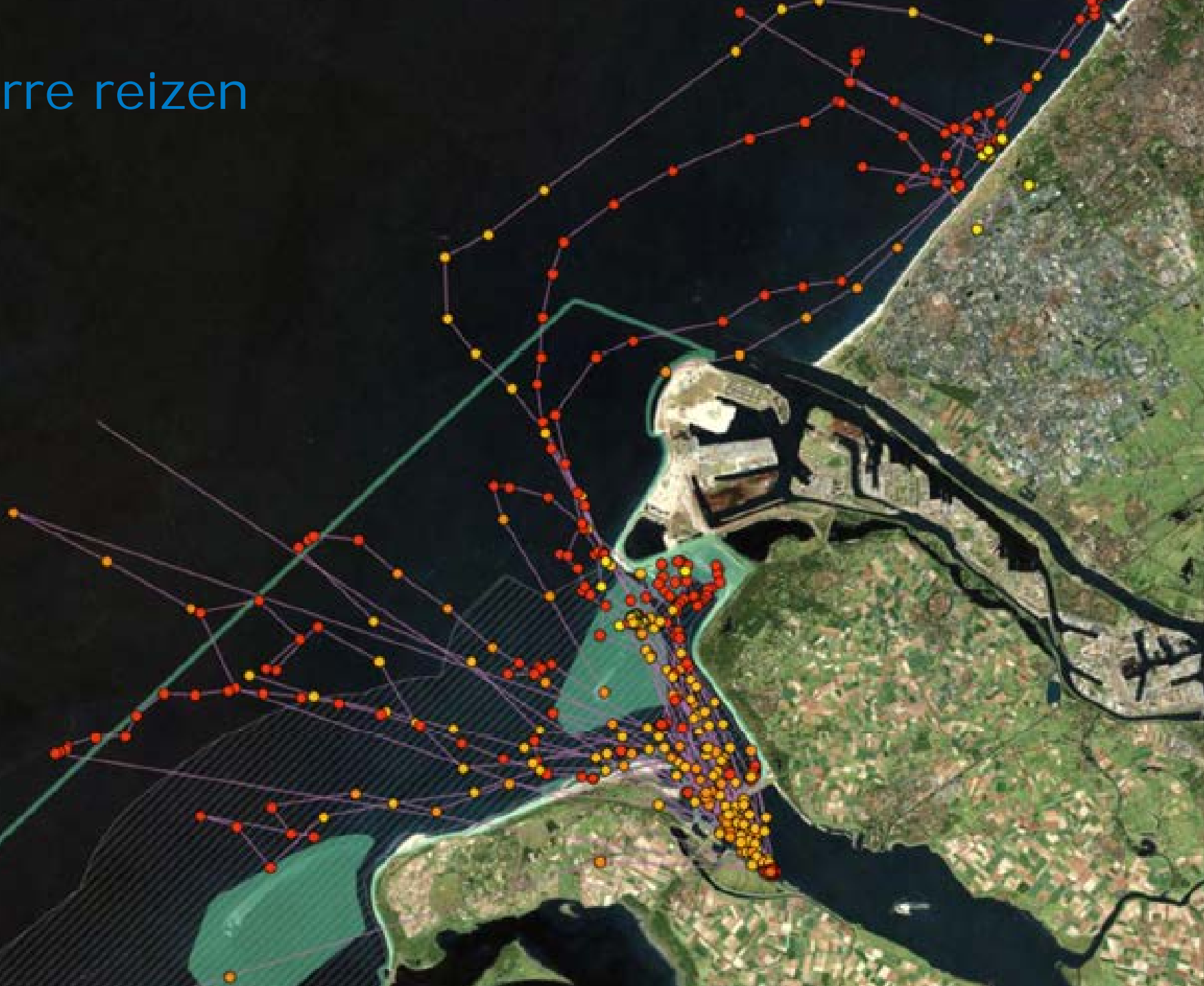
spiering

haring/sprot

Verre reizen

Rustgebieden

Compensatie vogels – Zwarte Zee-eend

Rustgebied: *bevindingen tussentijdse evaluatie*

- Lage aantallen zwarte zee-eenden laatste jaren
Internationaal patroon, dominantie exoot (*Ensis*),
2013 opnieuw hoge aantallen zee-eenden voorjaar
- Mismatch rustgebieden en voedselaanbod
Vogels op zee laten zich niet in kleine gebieden 'dwingen'
- Verstoring aandachtspunt

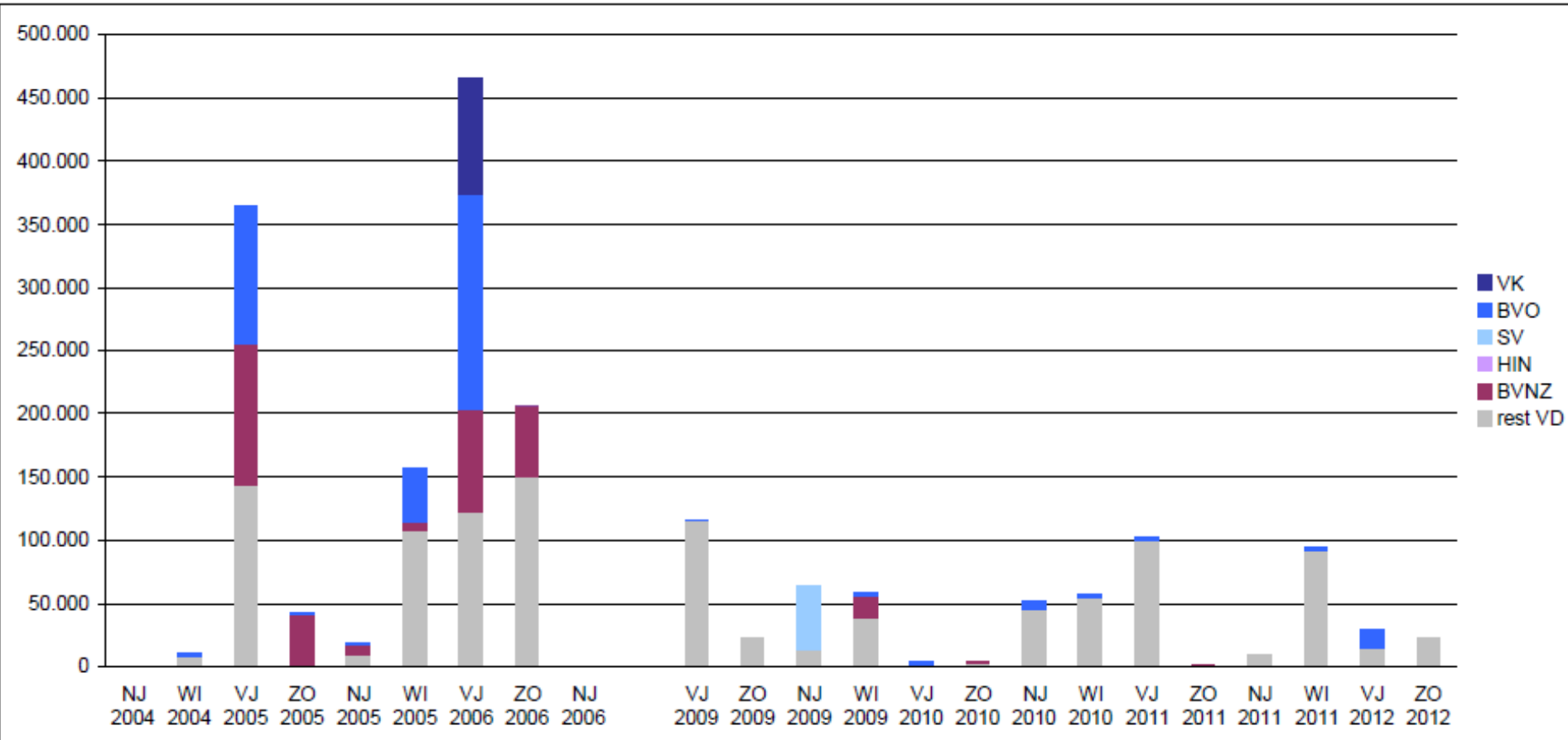

Zwarte zee-eend

Zwarte zee-eenddagen

2013 vj: 675000 +

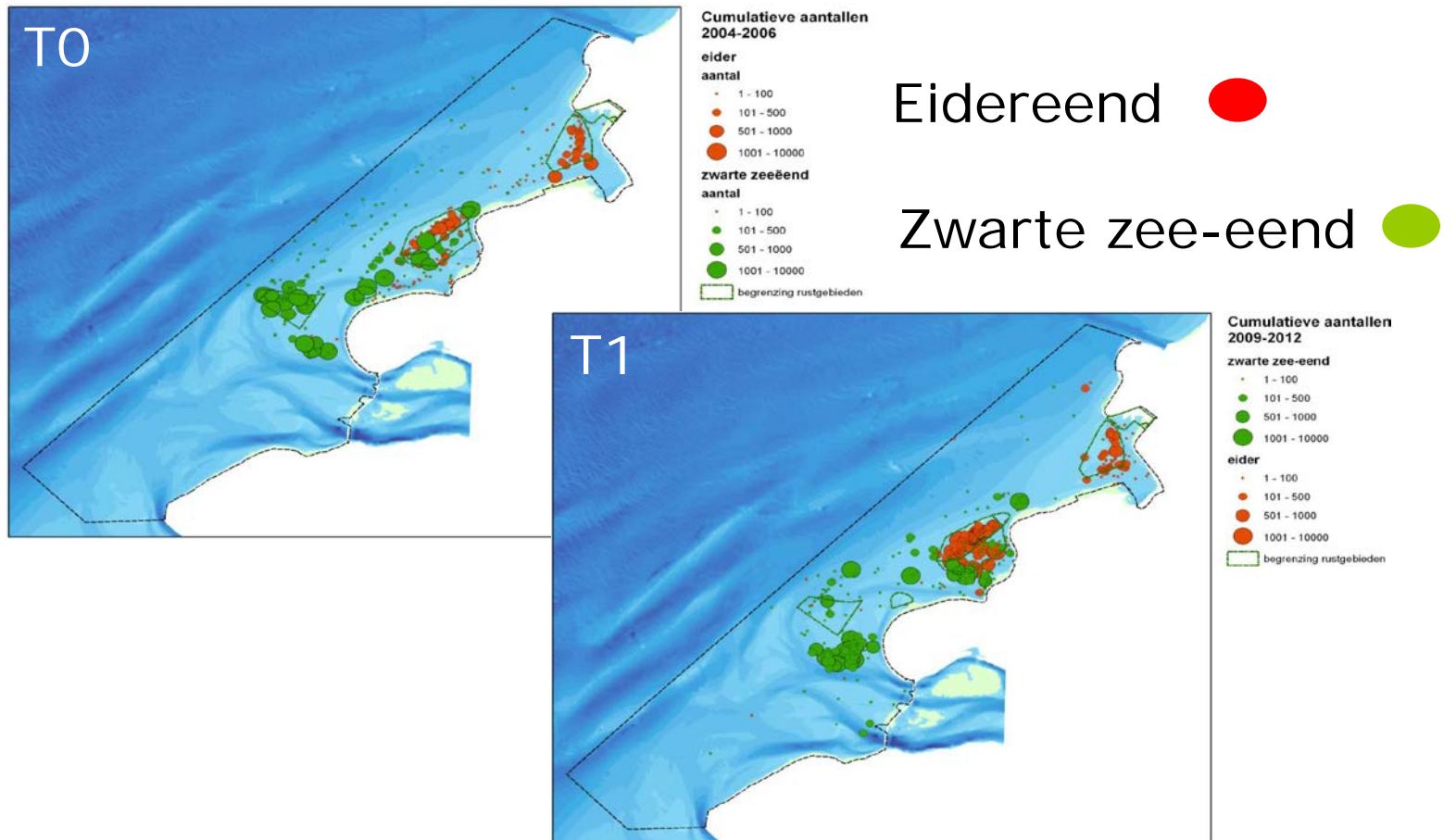

Gebruik rustgebieden T0 (2004-2006) & T1 (2009-2012)

Compensatie Habitatype 1110

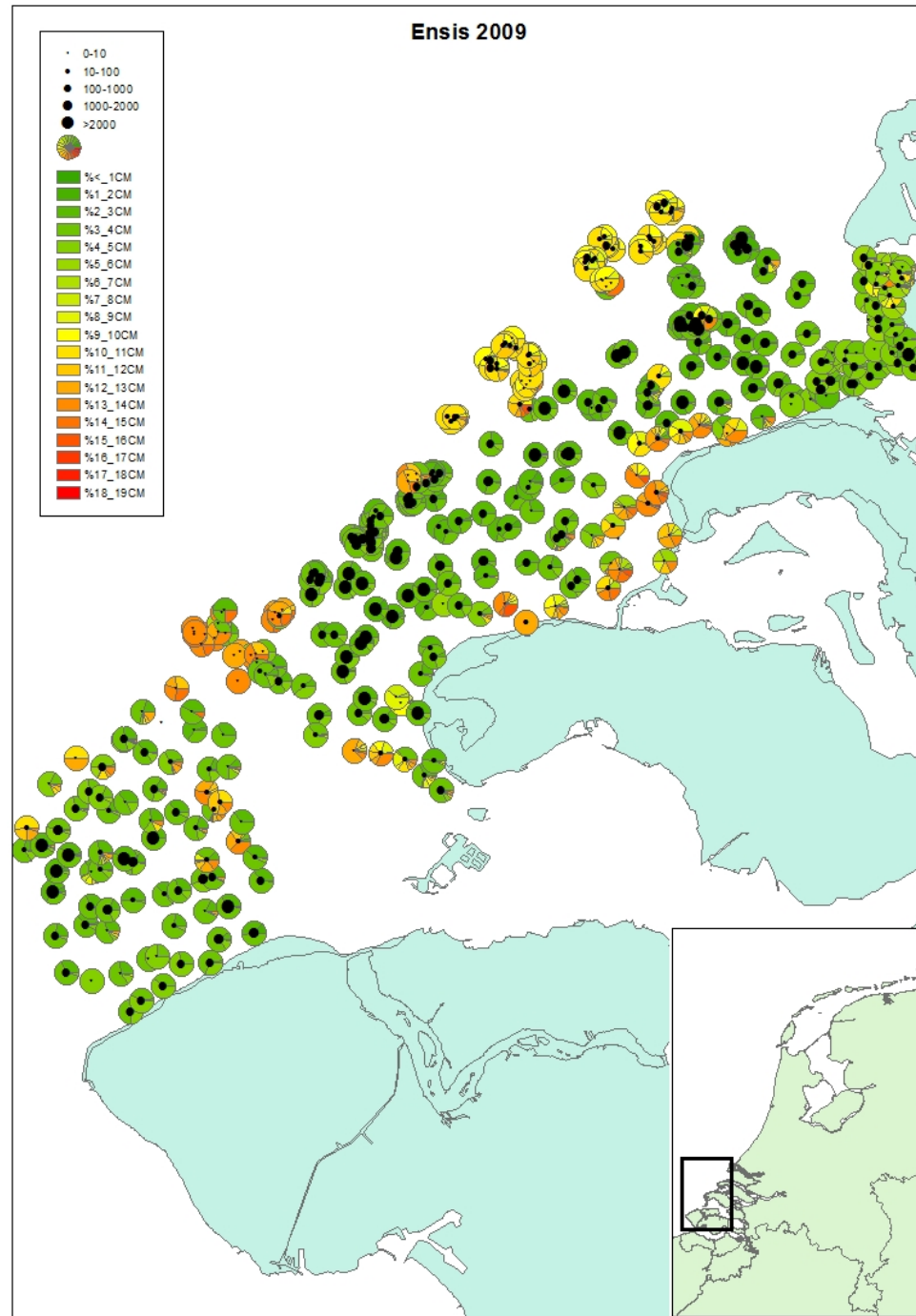
Bodembeschermingsgebied

bevindingen tussentijdse evaluatie

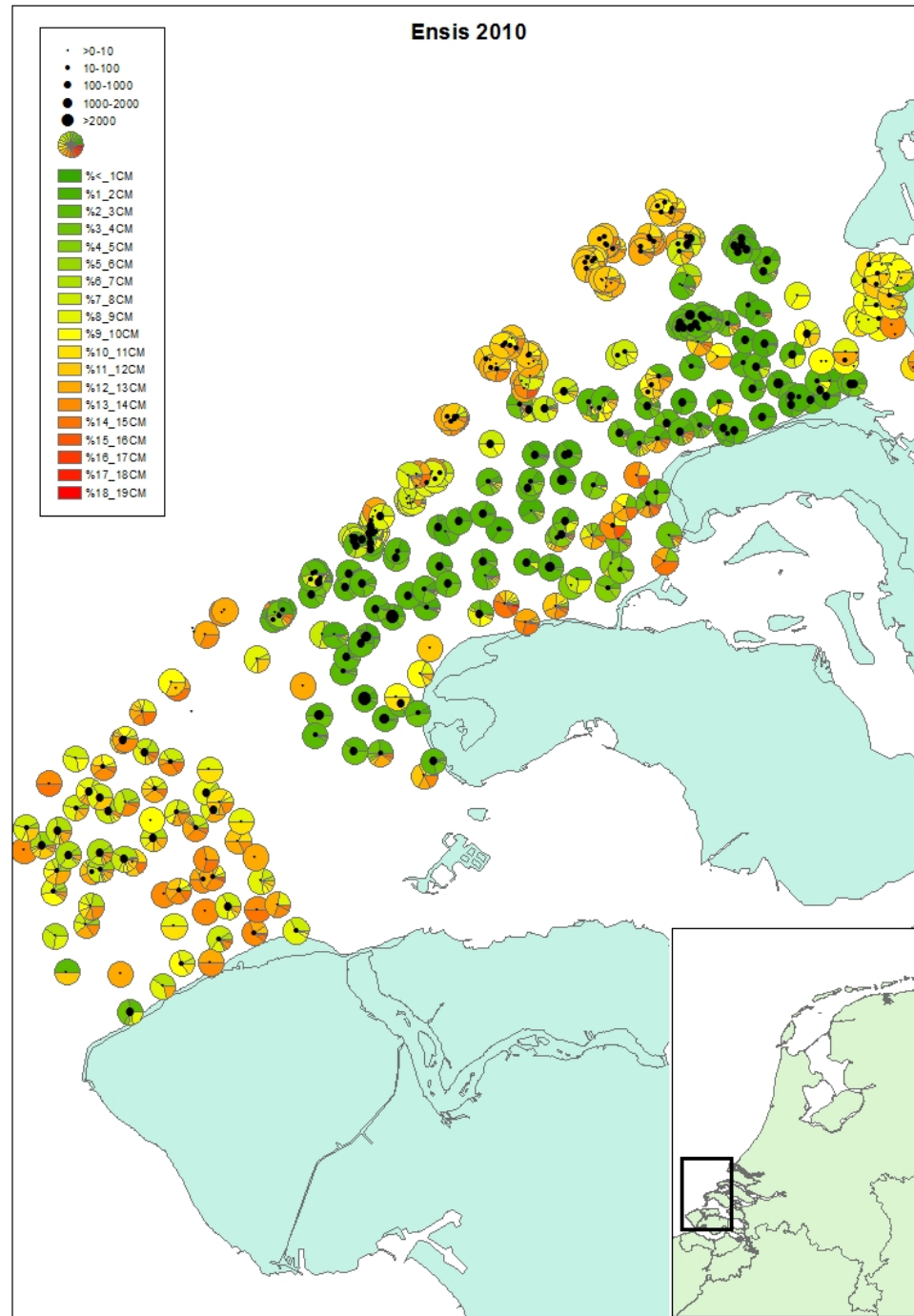
- Maatregel: weren boomkorvisserij uit BBG
- Grote boomkorvisserij in de hele Voordelta al sterk afgenomen (2005)
- Concentratie garnalenvisserij in Bodembeschermingsgebied
- Hoge natuurlijke variabiliteit bodemdieren, enorme fluctuates jaarklassen

Ensis 2009

Ensis 2010

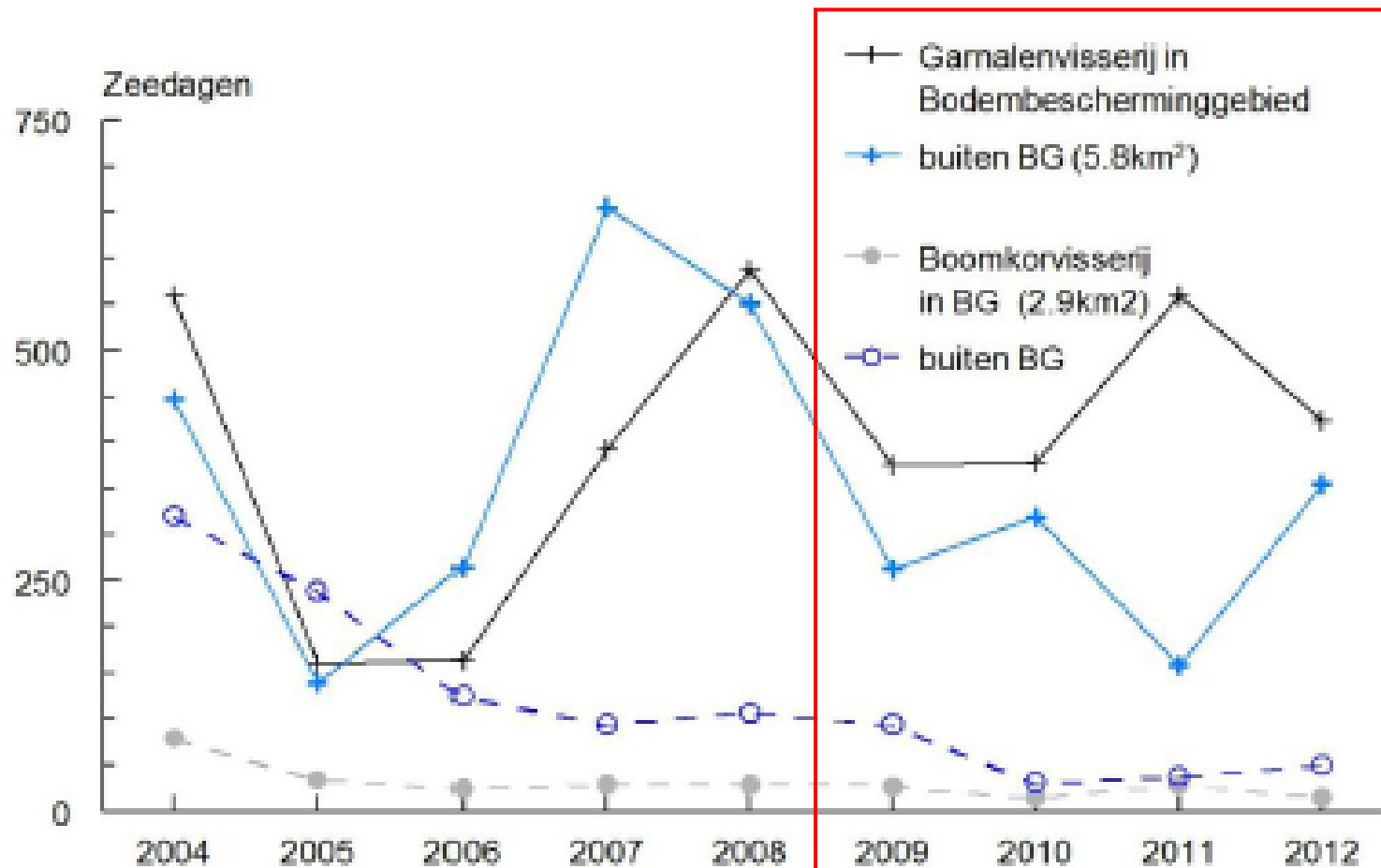

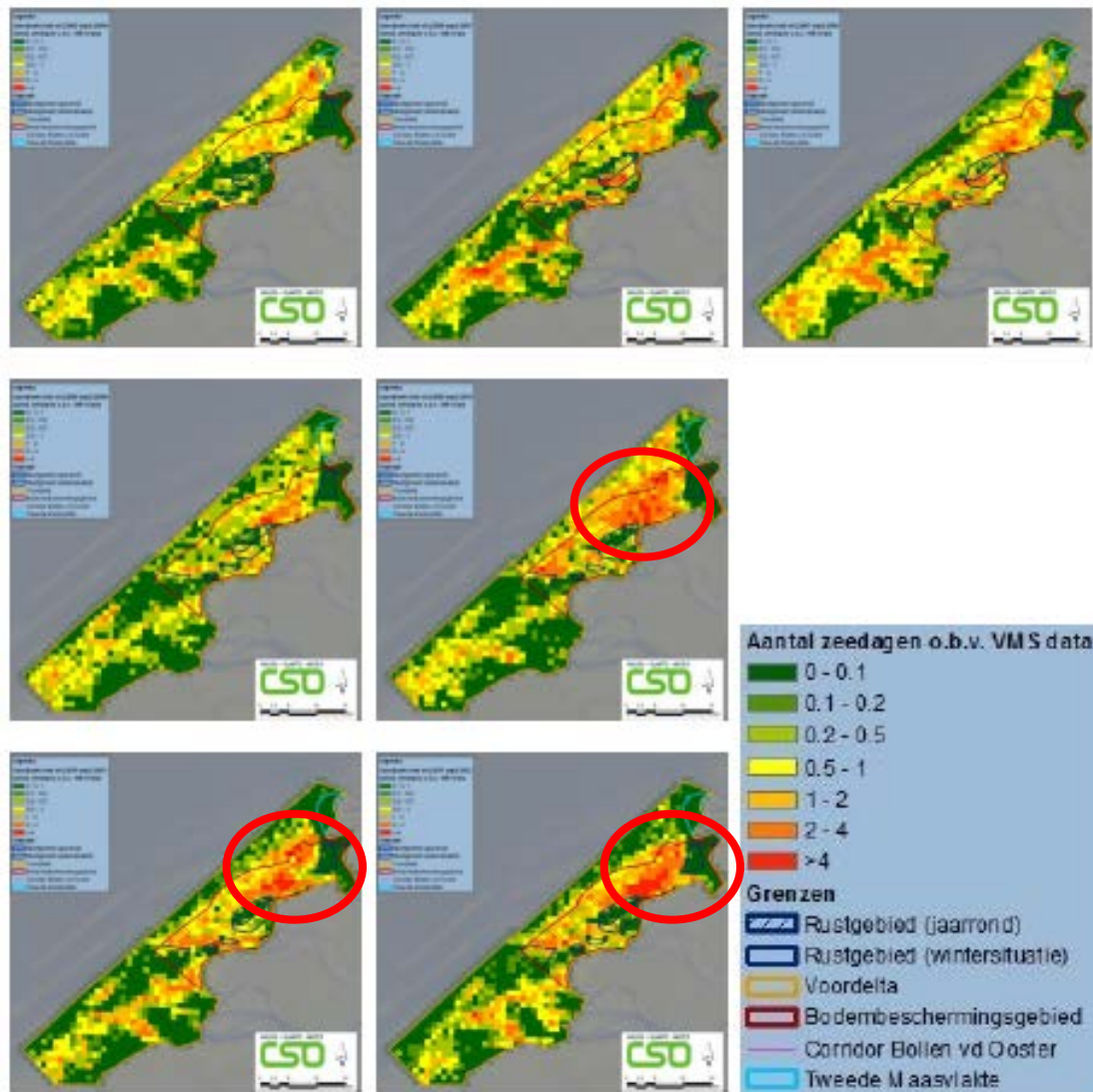

Ensis 2011

visserijdruk in voordelta

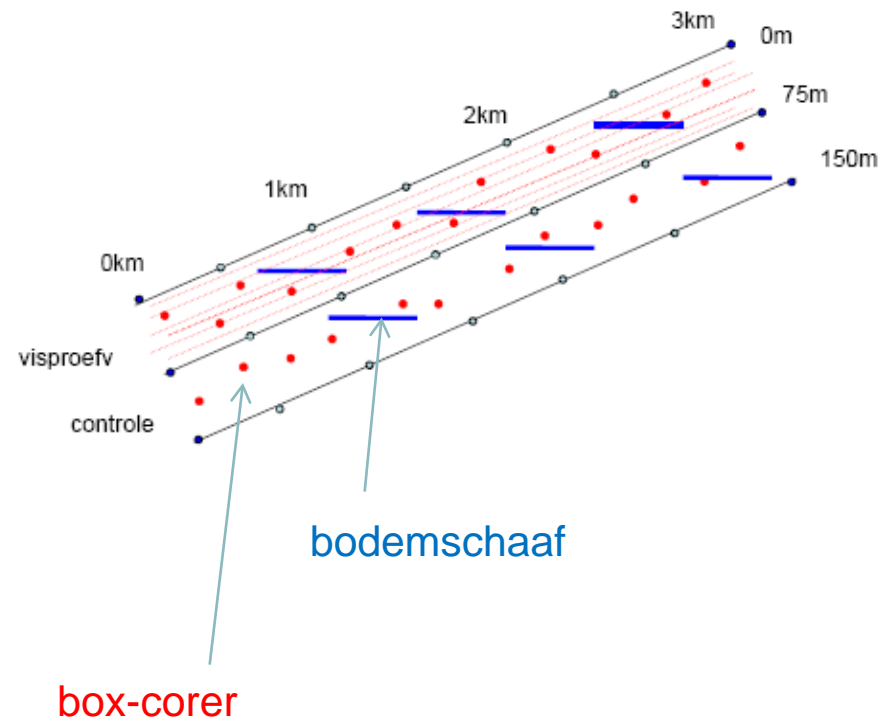
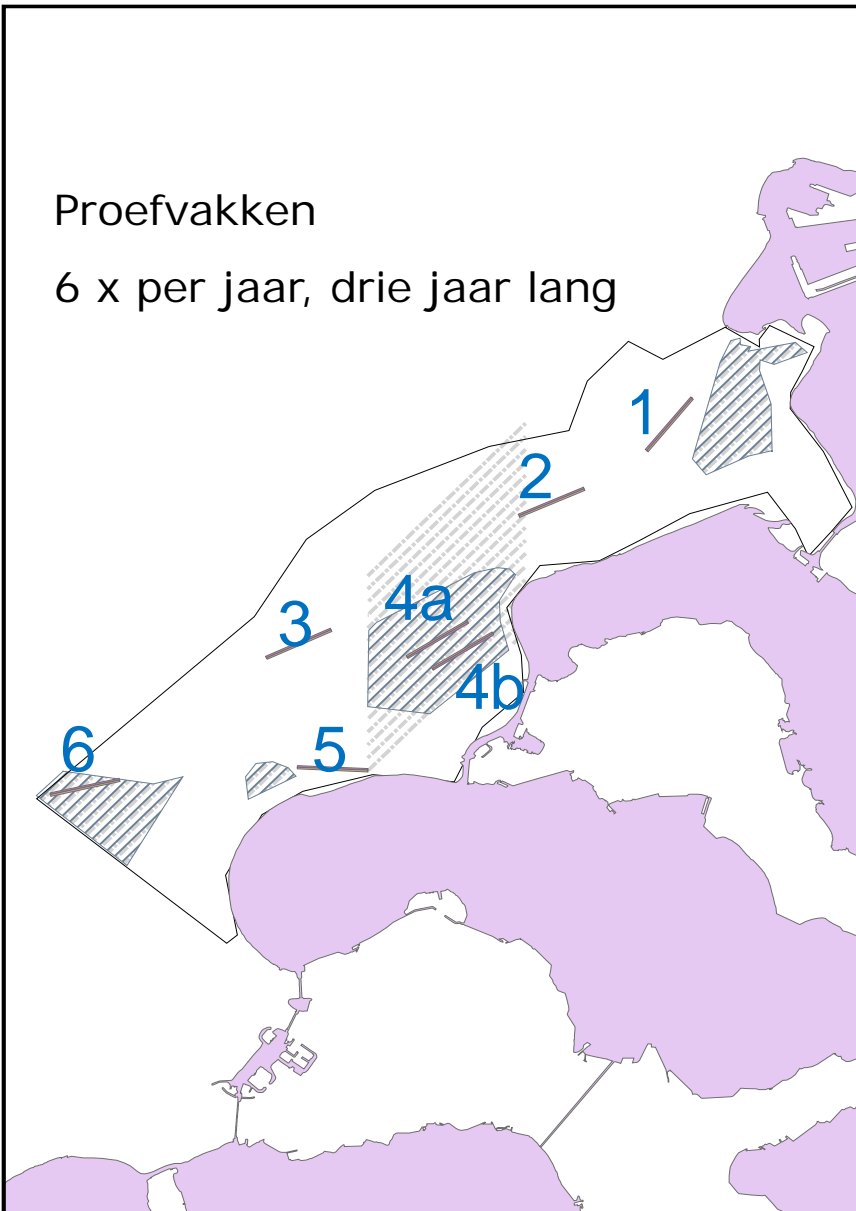

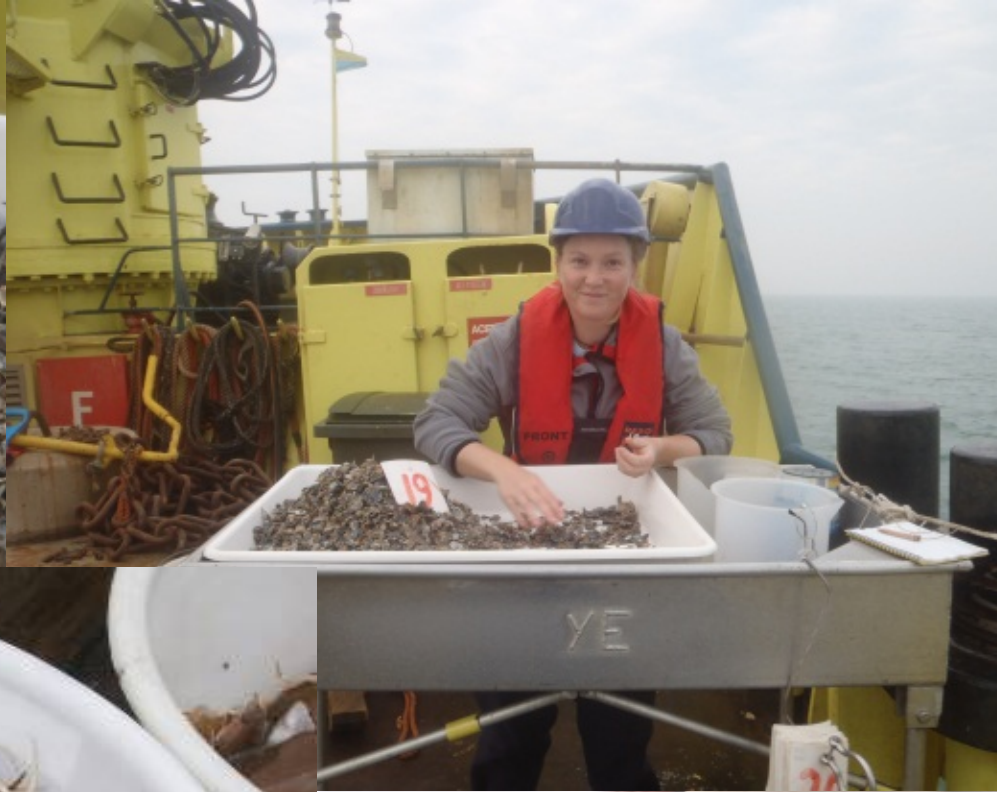

Proefvakken

6 x per jaar, drie jaar lang

Gebiedsbescherming NCV

- Rijke leercasus, veel kennis en inzicht verkregen
- Lang, kennisrijk afwegingstraject
  - tijdig en volledig geïmplementeerd
  - Goed voorbeeld van *plan-do-check-act* cyclus
- Effecten beperking visserij niet goed aantoonbaar – conclusies verbetering (10% in BBG) lastig
- Herbezinning en aanpassing is volgende stap
  - Tussentijdse evaluatie komt met aanbevelingen

- Neemt uitkomsten tussentijdse evaluatie mee in proces nieuwe Beheerplan
- Aandachtspunten:
  - Toename verstoring Kitesurfers, plaatbezoek en rustgebieden sterns (zonering)
  - Aanpassen rustgebieden Zwarte Zeeënd (ligging, omvang)
  - Bodembeschermingsgebied nader onder de loep (ligging, omvang, garnalenvisserij); neemt meer tijd
- Uitkomsten effecten garnalenvisserij experiment in november 2013

Dank voor uw aandacht!

- Bodembeschermingsgebied vs referentie
  - nog geen eenduidig signaal bodemdieren, wel minder Zandspiering in gebieden waar veel wordt gevist (bkv, gv)
- Gebruik rustgebieden
  - sterns wel maar nauwelijks door zee-eenden
- Proces van instellen maatregelen, communicatie en handhaving **uitgevoerd volgens plan**
- Proces van interpretatie en toetsing meetresultaten **nog niet afgerond, door autonome ontwikkelingen niet eenvoudig!**